

Heerlen. Q. 113. (Op.)

1. wents fo:nder ma:stu:stflu:gel xi:ni
kint:or van
2. min: vro:nt hats bla:ma wa:ter
goge:vo
3. alowil sp:en:na xo: ale:i:n nox ma:r met
masina
4. gra:v:z i:xa le:st:z w:er. rok
5. ubdat s:ip: kri:jo xo:bafmald br:ut
6. der si:ri:na hadona sp:le:nter in der vijver
7. der si:p: legda xi:ix ta:lipana:z
8. in di fabrik is niks to xi:jo
9. ko:m he:ij mi:kint:jo
10. ba:s tapols fe:a gla:zar be:a-gle:skas.
(eenglas melk = en pijnkme:lk).
11. beijous twijs holo:zu:r kisa:ki:sas
12. xo:heint met han vi:vo dre:ij lito:
wi:n u:t xed ro:z r:ko
13. he:a dr:oe:z da:mix medona kyl:of
klapal:of remol:of pre:nyol
14. ix ha:n xi:n kne:ij xo:he:ij
15. vastlo:vent we:et ne:t fp:l mi:z xovi:rt
16. ix bin vrou:z dadix ne:t mestom be:
gagaja:of gagaja bin
17. ix ha:n ne:t xodo:z hy:stemina jor:
(komeraadschappelijc) -of menka (bij ruzie)
18. we:a hadat xodo:z de:a de:a do:a kph:mt
19. spin - spinnewep - spinakwas - spnajje:gor
20. patf:matf: ban - bano:wt - varsha
(geschrokken) - angoli:ndas (onverschrokken)
we:j: - (meers niet bekend) - fydrovle:z
(paddenstoel) - hok - awakot - pi:rpas
21. de:a ke:el ho:z d:ga:nra welt a:na
22. ix sarl dix kph:rkas xe:vo // kph:rkas
(van de rozenkrans).
23. niet letterlijk aldus gebruikt, men zegt wel:
in zo:la:nt bre:kr vph:z o:w si:p:ra:z
24. z hat mo:le:vo nns na bi:et kri:zgo
25. ge:z f mix twi:z bre:ij:ste:in - bre:ij:or-
da bre:ista
26. dat sta:ntb:ilt ste:et:z ne:t mi:z
27. de:a m:an hado le:vo wi:ma gru:ta he:ek
28. der lasifer isne:t igan hi:mal gobli:vo
29. da:su:lk:ij:or xi:nt met:or me:star a:n
da:xi:z xove:z
30. ix han t:z ne:t koma ry:z - of i:of:co
- dadixk:et - of ve:adix k:in
31. da:bi:sta dr:enka xe:z bre:ij:or bre:ij:or
fan li:n kph:k
32. z kane:t we:re:ka xo:z z hat he:a:pig:of
z hat pig:igan h:z:z (= hals) (hij heeft
keelpijn).
33. ste:ek mix in:zana stil in de:a besom
34. ne:a met:or ke:gola we:et ne:t mi:z Xespi:lt
(zeldzaam; welvaak gebruikt als een uit-
drukkelijk verboed, bijv. van een moeder tot
haar kinderen) - he:i we:et ne:t mi:z
Yoke:golt (gewone versie).
35. he:la:ix han dix al twi:z he:z - of mo:z
goro:po
36. di be:a isne:t ri:z d:z:zxit no:gen witz
he:a:in
37. xo:z kint wex no:z gavel
38. xo:z hadam hat i:z:z xi:z gelt helop
opma:kr
39. he:a halat nu:ts wit br:en
40. xo:z Ikdz helop a:n da:melokwit
41. da:ma:n most sin vro:uw be:irma - of
be:ir
42. in de:a we:ijor ist xo:ve:rikliw swam
43. z hadan gru:et:z mul:mdatz be:erakz
44. u:R most:z do:a da:helopan ha:n en
i:R do:ayor helop
45. helopat fredina uphe:vo
46. o:z my:rdar isu:z net ei:spel

47. *Xo ha:nt Xewet we:st wi:sta ka:spry়o*
 48. *der gardine:R halde:ta bo:m grifolz*
 49. *dox intat i:ster da vinstor ts:uw*
 50. *ble:st fy:rdz vr:p. me:s-dz hu:st me:s-hat*
*laf - da ve:spar - trimp (de 1^emaal
hiden, nl. een huis voor de aanvang der mis)*
 51. *best spre:i - kwakendz e:dr - forspræ:ja -
utspre:ja - varbre:ja (gezeldengenucht);
utbre:ja - bæk:ja (bijloren: vellen bereiden);
ve:drdz ma:ka: - of Xore:t ma:ka: (klaar-
maken) - me:spre:ja - smc:ra (boterham smoren).*
 52. *di vr:u:w hat se:xta ho:raa ts:ts:z af:snij:ja*
 53. *xi vader had m:z es fo:ra lā:ng na:gon.
su:ls:otz go:z*
 54. *Ix hanatam 2:fjordz:ns am zu: last lagsot
wa:tar to go:z*
 55. *ra:l ve:za kytma inde str:ahne:t fp:el*
 56. *e:da pøt (of gryls) Xint ne:t fp:el we:st*
 57. *dar se:tar stø:z in dar he:st*
 58. *Igara me:tsa Ixat nax:ta ka:t fy:rdz pr:kha*
 59. *di ke:tsa xi:afte. klo:zr le:Xw:R (beleefd);
of wa (gemeenzaam tegen 1 persoon)*
 60. *he:atrøt hat pe:st 2:n dar stato*
 61. *in de:tit ho:amt i:R he:ij gi:zhar - of
ji:zhar jo:zR no:zR da:ke:rmes*
 62. *dar pa:tar Xax:bat ox:an hergot alme:tz
z:s*
 63. *du: xo:xs me:z wa:l me:du Xax:ns nicks
te:go m:z*
 64. *da:swarbols z:ls brnakots tr:kh:om:z*
 65. *ge:tsa hyx ne:t ka:ta*
 66. *e:tsa xi: o:xe:zR ki:z*
 67. *Xina motzr is kapot - he:zlik dina
gra:f (=sloop)*
 68. *stikana werma da:xwe:z En rdkana
hp:ls 2:rant*
 69. *dat fynska lapt up:ta blu:tsa vø:t - of bervos (Barvoet)*
gs. ma:hp:ls keldær is xo:t fy:rat be:z
70. *do:z e:zana bas:in di kan*
 71. *Ix wø:l dato ps. z:nsa bæ:fbre:zX*
 72. *Ix han pin agen hat*
 73. *Ix ka:ne:t metwe:zJæ:ri var amgo:z*
 74. *no:z safti:t spans vi:rat pe:zR da:
noe:zj har*
 75. *Ix han z:bitz fi:zbar a:z van vy:rdiz
midzX*
 76. *der xo:n vander hy:z nyj Ixo:z salddz:z
Xewe:z*
 77. *wetstu:z Je:na Rz:me:ker wu:zna - mo
bo:zX*
 78. *di ru:zo ha:nt lan dø:zR*
 79. *do:z van Xlo:vix: e:wo:z - of Xena bi:zR*
 80. *st kintzr w:R du:st fy:R dat sat kost
dø:pr*
 81. *Xin u:Rz en Xin o:ga lo:pr*
 82. *hp:zR dø:xtarka is mede. menhke
no:genz bas:rog:z z:z am br:z malo:z
pl:zkr*
 83. *do:z Ix:en sprø:z din di ledzR kapot*
 84. *z:kat sin stro:z do:zpr*
 85. *da:lyf xo:tsa nigka:z:zof e:zelt en
rigdom*
 86. *hans mayk iz dry:zX fan der du:z*
 87. *de:z we:z lapt krø:mpedekana rmwex
do:z lays*
 88. *Ixo:zR vy:zR de:z kle:zne:z tr:mkz*
 89. *dar gesto:zog is Xestichtu:z in ku:z
zin ts:zler*
 90. *xi: le:tsa w:R kapot me:z xo:zR*
 91. *in dar si:zRm Ixat betsta fan 1rgos
(=van ergens).*
 92. *ma:zot mat xo:zR huna m:zR*
 93. *Xø:g ins na: mina ho:zR*
 94. *Ix wet ne:t wu:z Ixamot xo:z Xø:zR*
gs. ma:hp:ls keldær is xo:t fy:rat be:z

46. IX mo:z cseblo:st RE:ny ka:m a:n
steraka: of smwe:R up kRE:ft:ts
ko:ma (om weer bij brachten te komen).
47. IX mostati:sta at fo:R igana staa:l
sRaga
48. mi: bro:R wo:R mo:z
49. da:R me:lagk ba:R ma:kt m gru:ta:Rendo:
of tu:R
50. di:R ta:R me:lagk din en ku:R sRkom
tra:Rt:R met
51. VI:R ko:u:wa de:z p:t kuna vole in e:z
u:R
52. da:z vilt nik:z up hant:z ka:go
53. he:z kph:mt nu:ts in miny:z la:t
54. in Italja:z kant bERR:z di:z yf:z froe:z
55. da:Rf:tsu: do:z up dae:z
56. in he:zlo:z (Beerlen) kuns:z sRt:k fand:z
bra:k xfa:z
57. du: mo:st tix:z o:z fy:zla ins ko:ma baki:z
58. he:z fa:z lph:zva xko:ma me:dm diko
by:z Kelt
59. di: dy:z is fa:z bph:z koh:z Xamakt
60. Inga:z u:wa u:R:z u:w mo:st kona ni:z
61. IX ha:n he:zj Xras Xxi:zont me:z et w:z
ge:ng g:u:wa ko:z
62. da:R bce:zjor he:z statat no:x to dy:z is
amta b:z u:wa
63. baka:z -z bak:du biks: he:z bikt:
bikt he:z -vi:R baka:z -z bagda:du bagda:
he:z bagda: vi:R bagda: vi:R ho:nt Xabaka
64. be:zj -z be:zj - du be:zj - he:z be:zj -
vi:R be:zj - be:zj vi:R - IX bo:n - IX ha:n
gabo:zna:z - banz xi:z o:z
65. he:di:z kleint me:z e:z fint
66. du:R kans he:zj e:z krijs open ma:t
67. he:z hat Xasax bat he:z a:mx sal dzy:z
68. et e:nst me:zj saxtat he:z reXha:w of galik ha:w
119. do:R wo:R za vi:z p:re:s
ko:z yea:R de:z i:z k ligz vph:z e:z kolo
120. et wa:R tal direk xo:z ha:Rka:z at
koh:ta:l
121. et hoe:zj e:z sno:Rph:z n - ztis i:z jXra:t
Xomi:znt
122. majant:z ma:z ka:z me:zana e:z do:R
123. dat be:ymka:z ka:z l do:z mphi:z jala:z kuno
w:z
124. da:R pastu:R hat xo:z wi:n
125. o:z zt:z hu:z is a:fxobra:zjkh
126. da:R melok spritst u:totader fand:z
kauw
127. da:R kast:R uit fy:z da:R prosess fa:z
dr huy:z da:z
128. da:R le:z m fa:z da:R sRex:zkar bph:z du:R
o:z yea:R da:R lis
129. da:R twi:z p:ry:zr ko:ma no:z b:z to
130. ka:z ho:ntm b:z jkh en blz:u:w go:zla:z
131. da:R ss:z is Xetan
132. da:R sne:zj ligdik
133. he:di:z i:z vi:z e:z Xale:zjz dadiz
ti:zzi:z h:z a:n
134. R:zterdam we:z stat nu:z m ga:z ns:z noe:z
stat
135. du:z - IX du:z stat - da:R de:z stat - he:z de:z stat -
VI:R do:z stat - i:R do:z stat - xi:z do:z stat -
IX do:z stat - du:z do:z stat - he:z do:z stat -
vi:R do:z stat - i:R do:z stat - xi:z do:z stat -
do:z stat - dph:z he:z stat ma:z R:z dph:z
xi:z stat ma:z R:z
Nevenvormen voor de Envol. Verl. tijd (minder
gebruikelyke vormen): IX de:z stat - du:z
de:z stat - he:z de:z stat - vi:R de:z stat - i:R
de:z stat - xi:z de:z stat - de:z stat - de:z stat -
ma:z R:z de:z stat - xi:z stat ma:z R:z
136. dp:z pa:z do:z ple:zj - da:R do:z p:ste:z - da:R sal dzy:z

138. dRE₂ſz - he.²dRE₂ſt - he.²dR₂ſz -
he.²hat (z)dr₂ſz
139. bE.²iŋz - iX be:²iŋ - du. be:²iŋs - he.²
be:²iŋt - vi:r bE.²iŋz - iX bE.²iŋ - xi.bE.²iŋz -
be:²iŋt he.²bvŋ he.²iX ha:n̩gabvŋz
140. Locale Landnamen: m R₂.⁴w
(roede) - m zil - z boender-mr
meraga - ma vo. b (= voet) - ma dom (= duim).
141. Locale Waternamen: d̩ golenbe:k
(= Geleenbeek) - da k. marbe:k (= Marbeek).

De naam van deze gemeente in haar eigen dialect is : he.²ls
De inwoners heten: he.²tr̩smins - of ins va he.²lo (= iemand van Heerlen)
Kun-bijnaam is: d̩ w̩ykblyls (= opschepers) of d̩ ga:R̩ki:R̩R (= iemand die
over een halve lattendeur heentikte).
Aantal inwoners op 1 Sept. 1947: 56.291.

Baaltoestand. De voornameste wijken zijn: he.²ls heij (= Heerlerheide) - h̩.m̩r
(Laumer) - ſz.ndols (= Schandele) - w̩ltz (= Welten) - vR̩ſſm̩x (= Vreuschemich) - b̩nsz
R̩.z. (= Benseurade) - he.²ls b̩.n (= Heerlerbaan) - igoz vR̩.hk (= d̩ Katholomie).
Het dialect vertoont geen locale verschillen. Er wordt geen trans gesproken en
geboren Heerlenaren spreken geen A.B.N. De bevolking bestaat uit: 50% mijnwerkers, 50%
overige beroepen.

Jegsman: F. H. L. Costwegel; 66j.; geb. te Heerlen; gepensioneerd onderwijzer;
heeft er steeds verbleven; V. en M. van Heerlen; spreekt omgegaans altijd dialect.

N.B. Jegsman houdt vaak praatjes in 't dialect van Heerlen voor de radio,
omwille van zijn uitstekende kennis van het plaatselijk dialect.